

Jankovics László*

Kari hírek, tudományos rendezvények

A 2004-2005-ös tanév tavaszi szemeszterében a kari hagyományoknak megfelelően több sikeres tudományos rendezvényt bonyolítottunk le a Kassai úti campusunkon, ráadásul ebben a félévben hallgatóink irigylésre méltóan sok sikert arattak a különféle országos versenyeken és pályázatokon. Rovatunk első felében röviden beszámolunk az égiszünk alatt szervezett szakmai előadásokról, kiemelve azok szélesebb érdeklődésre is számot tartó vonatkozásait, majd rátérünk a korábban említett, büszkeségre okot adó eredmények ismertetésére.

Időrendi sorrendben haladva egy pénzügyi témával nyitottuk meg a közgazdasági-üzleti világ különféle aspektusait elemző előadásaink sorát. Április 6-án, délután került sor karunk konferenciatermében a „Közgáz Tavasz 2005” rendezvénysorozatba illesztve **Somogyi Péter** (befektetési termékmenedzser, Citibank Rt.) prezentációjára „*Mi a közös az ügyfélben és a bankjában?*” címmel. A világ legnagyobb lakossági bankja tapasztalatai alapján avatta be a hallgatóságot a banki befektetési termékek kialakításának „boszorkánykonyhájába”.

A bankár előljáróban felvázolta a bank felépítését és a mátrixszerű működés sajátosságait, ami manapság bevett konfiguráció nemcsak a hitelintézetekben, hanem működési szférától függetlenül szinte az összes multinacionális szervezetben. Az eredményes ügyfélszolgálat és termékfejlesztés kulcsa a lakossági üzletágon belül a precíz ügyfélszegmentálás, ami történhet folyószámla-egyenleg, illetve a termékhasználat alapján is. Ezek elvégzése után lehet csak hatékony a befektetési termékek (kötvények, befektetési alapok, tőkegarantált valamint spekulatív termékek) értékesítése az ügyfelek felé. Az utóbbi időben meglehetősen lassan ugyan, de modernizálódik a hazai háztartások megtakarítási szerkezete, vagyis hajlandók magasabb kockázatú eszközökre is pénzt tenni, illetve nemzetközi kitekintésben is diverzifikálni a vagyonelemeiket. Ugyanakkor a szakember benyomása szerint még mindig túl kevés figyelmet szán az „átlagmagyar” a befektetési döntései előtti információszerzésre és tájékozódásra.

Somogyi Péter felhívta a figyelmet egy kevésbé közismert tényre is, aminek pedig kulcsszerepe lehet a megfelelő hozamú portfóliók kiválasztásában. Egy vagyontömeg hozamát mozgató három hagyományos tényező közül (stratégiai eszközallokáció, értékpapírok kiválasztása, befektetési döntések időzítése) az egyiknek nemzetközi felmérések szerint napjainkban kiemelkedő szerepe van a másik kettővel szemben: az eszközallokáció milyensége határozza meg döntő mértékben a befektetések hozamát. Ezért

* Jankovics László, a „Kari hírek, tudományos rendezvények” rovat vezetője, egyetemi adjunktus a Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Karán. E-mail: laszlo.jankovics@econ.unideb.hu

kiemelt súlyt kell kapnia a pénzüzetek gyakorlatában az ügyfél igényeinek, kockázatvállalási képességének minél pontosabban megfelelő modellportfólió megtalálásának.

2005. április 14-én nagy örömeinkre első ízben látogatott el hozzánk **Kovács Árpád**, az Állami Számvevőszék (ÁSZ) elnöke, aki sok egyéb hazai és nemzetközi társadalmi és szakmai megbízatása mellett a Magyar Közgazdasági Társaság alelnöki tisztét is betölti. Szintén a „Közgáz Tavasz 2005” rendezvénysorozat keretében sorra került „Közigazgatás és modernizáció” című előadásában az ÁSZ elmúlt 15 évben nyert tapasztalatai tükrében mutatta be a magyar állami-intézményi környezet és a közpénzügyek sajátosságait, problémáit. A számvevőszéki munka fókuszában a közszféra pénzügyi ellenőrzése áll, amely az elnök meglátása szerint nemcsak a szűkebben vett számviteli fegyelemtől, hanem tágabb értelemben a társadalom működési biztonságának garantálásáról szól.

A számvevőszékek szerte a világon független intézményi megoldást jelentenek arra, hogy a demokratikus hatalmat gyakorló erők folyamatos társadalmi-pénzügyi kontroll alatt végezzék a dolgukat. A pénzügyi ellenőrzés gyakran olyan okokat derít fel a problémák hátterében, amelyek egyébként a nyilvánosság előtt teljesen más formában jelennek meg. Legendás eset a Challenger űrrepülőgép 1986-os tragédiája, melynek kapcsán az amerikai számvevő hivatal munkatársai kiderítették, hogy a baleset kiváltó oka jelentős részben az amerikai űrkereskedelmi hivatal, a NASA vezetőinek torz érdekeltségi rendszere volt. Olyan szisztéma volt ugyanis ebben az időben érvényben, ami a prémiumokat a repülések számához kötötte, következésképpen az űrrepülési vezetők a megfelelő biztonsági eljárások elhanyagolása árán is erőltették a rakétaindításokat.

Rátérve a hazai helyzet elemzésére, az államháztartási rendszerben érzékelhető problémák gyökerét abban látja Kovács Árpád, hogy nincsenek sem törvényileg, sem elméletileg tisztázva, hogy milyen feladatokat és azokat milyen színvonalon lássa el az állam. Közmegegyezés hiányában szinte kormányzati ciklusonként folyamatosan változik az állami funkciók köre, ami nyilvánvalóan aláássa a kiszámíthatóságot, ellehetetleníti a hosszú távú tervezést. Érdekes gondolatként merült fel az előadásban nemzetközi példák nyomán, hogy el kellene készíteni a magyar közösségi szabályozás pénzügyi megvalósíthatósági tervét (*feasibility study*), ami fontos támpontul szolgálhatna egy új alkotmány kidolgozása során. Ebből ugyanis világosan kiderülne, hogy a törvényekben biztosított emberi és szociális jogok milyen költségvetési vonzattal bírnak, illetve, hogy egyáltalán finanszírozhatók-e a jelenlegi közpénzügyi struktúrában.

Zárszavában az ÁSZ vezetője azt hangsúlyozta, hogy az államháztartási reform eddig azért volt döntően sikertelen vállalkozás hazánkban, mert technikai kérdésekre koncentrált (pl. az egy- vagy a többkulcsos személyi jövedelemadó-rendszer dilemmája). A valós reformokhoz új társadalmi közmegegyezés szükséges, mind a széles értelemben vett politikai közösség, mind a pártok, mind az egyes szakmai elitiek részéről.

A Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszékének meghívására előadást tartott Karunkon a regionális gazdaságtan egyik legelismertebb hazai tudományos személyisége, **Horváth Gyula**, az MTA pécsi székhelyű Regionális Kutatások Központjának (RKK) főigazgatója. A május 12-én megrendezett fórum vitaindítója a beszédes „*Mire jó a régió, mire jó a megye?*” címet viselte, de nem csak ebben a szűkebben vett tárgykörben halhattunk gondolatébresztő felvetéseket és érveket.

Az előadó előjáróban hangsúlyozta, hogy azon kevés hazai intézmény egyikének a vezetője, amelyik nem budapesti központú, de mégis országos hálózattal rendelkezik. Ez is példa lehet arra, hogy ebben a túlcentralizált országban a kétségbevonhatatlan ne-

hézségek dacára, a fővároson kívül is kialakulhatnak tudáscentrumok, meghatározó szerepű szellemi fellegrákok. Az ilyen és ehhez hasonló üdítő kivételek mellett súlyos problémaként merül fel, hogy a hazai térszerkezetet évtizedek óta – rendszereken átívelően – változatlanul jellemzi. A felsőoktatás centralizáltságára például egy sokatmondó adatpárt idézett a szakértő: 1938-ban az egyetemi hallgatók 56%-a tanult Budapesten, jelenleg ez az arány 45%, ami csak csekély előrelépést jelez. A korábban hasonló problémákkal küzdő Franciaországot ma már pozitív mintaként lehet magunk elé állítani: az 1980-as évek elejétől ott tudatos vidékfejlesztési politika indult el, amit egy önálló decentralizációs törvény fogott össze. Az átgondolt akcióorozat sokat oldott a párizsi agglomeráció „vízfej-jellegén”, illetve modernizálta az ország település-szerkezetét.

Magyarországon 1994 óta állnak a kutatók rendelkezésére adatok a gazdasági fejlettséget tükröző 1 főre jutó GDP-ről regionális bontásban, és sajnálatos módon egyértelműen kimutatható belőlük, hogy folyamatosan nőnek a területi különbségek, „szakadnak szét” egymástól a régiók. Ráadásul az is fokozza a területi egységek gazdasági teljesítőképességének a sebezhetőségét, hogy egy-egy multinacionális vállalat beruházási döntései (megtelepedés vagy kivonulás) óriási hatással vannak a releváns mutatószámokra. A helyzet érzékeltetésére Horváth Gyula egy arányszámot említett: a győri Audi-gyár exportja egyedül nagyjából 15-szöröse Baranya megye összesített kiviteli teljesítményének.

A regionális politika egyik kulcskérdése hazánkban, hogy mi legyen az országos alatti úgynevezett szubnacionális szint: a megye vagy a régió? A nyíltan régiópárti kutató hangsúlyozta, hogy a történelmi hagyományok ellenére már most is megfigyelhető, hogy a megyei önkormányzatok költségvetése jószerevel eltörpül a nagyobb városok, egyetemek büdjséje mellett. Meggyőződése szerint a hatékonyabb közigazgatási rendszer érdekében mielőbb elengedhetetlen lenne a régiós szint megerősítésére a megyeivel szemben. Vitába szállt azzal a gyakran hallható nézettel, miszerint az előbb elmondottakra elsősorban azért volna szükség, hogy minél sikeresebben pályázzunk a kohéziós és strukturális alapokból származó pénzekre (persze azért is!), hanem ennél még lényegesebbnek tartja, hogy a régiókra épülő versenyképesebb gazdasággal és modernizált térszerkezettel kapcsolódjunk be a nemsokára 500 milliósra bővülő európai belső piac életébe.

Fontos ezen a ponton leszögezni, hogy a nemzetközi kutatások és tapasztalatok szerint az optimális területi egység nagysága Európában kb. másfél-két millió fő, ugyanis egy ekkora méretű entitás képes hatékonyan kihasználni és eltartani például egy sokkarú, univerzális egyetemet, egy repteret, egy korszerű innovációs centrumot, illetve más szolgáltató szervezeteket. Ráadásul a megyéknél nagyobb szerveződések képesek csak az optimális hivatali üzemméretből következően hatékony ellensúlyt képviselni az országos nemzeti döntéshozó intézményekkel szemben egy professzionális szakapparátus működtetésével. A fenti érvek alapján Horváth Gyula kifejezte azon meggyőződését, hogy mihamarabb létre kell hozni Magyarországon a jelenlegi tervezési-statisztikai helyett a választott közjogi régiókat. A közigazgatási reform révén felálló új területi egységek autonóm gazdaságfejlesztési központokként a magán- és közösségi beruházások összehangolásával, a szinergiák kiaknázásával reményei szerint lényegesen hozzájárulhatnak gazdaságunk korszerűsítéséhez, és fejlettségi szintünknek az európai átlaghoz történő felzárkózásához.

Bár a tavaszi szemeszterben önálló konferenciát nem szervezett karunk, 2005. május 5–8. között otthont adtunk a *Doktoranduszok Országos Szövetsége* (DOSz) rendezte hagyományos **Tavaszi Szél Konferenciának**. A közgazdasági jellegű szekcióik (gazdaságpolitika, közösségi politikák, vállalat-gazdaságtan) megrendezésére a Kassai úti campusunkon került sor vezető oktatóink és doktori hallgatóink szerves együttműködésével.

Mindhárom említett szekcióban szerepeltek előadásokkal a Közgazdaságtudományi Kar doktoranduszai. A gazdaságpolitika szekcióban **Czeplédi Pál** az intézményrendszer és a gazdasági növekedés kapcsolatának egy modern osztrák értelmezését adta (*Piaci intézmények és gazdasági növekedés: a modern osztrák iskola nézőpontja*), némi empirikus eredménnyel is alátámasztva. **Szűcs Ferenc** ugyanebben a szekcióban a pénzügyi válságok elméletének relevanciájáról beszélt (*A pénzügyi válságok elméleteinek áttekintése*), összevetvén azt a mexikói és a dél-amerikai válság tapasztalataival.

A közösségi politikák szekcióban **Simon Pál** az Európai Unió klubelméleti megközelítését mutatta be (*Az Európai Unió bővítésének klubelméleti megközelítése*), melynek segítségével elemezhetővé válik az a kérdés, hogy az Unión belüli kisebb csoportok kialakulásának milyen hatása van a bővítés hatékonyságára.

A vállalat-gazdaságtan szekcióban **Kiss Anita** a vállalatértékelés hagyományos módszereit tekintette át (*A vállalatértékelés módszerei, problémái*), a tulajdonosi szemléletből értékelve azok különböző területekre vonatkozó hatékonyságát. **Siklós Balázs** *A fogyasztói minőségkép előrejelezhetetlensége* című előadásában azt a kérdést vetette fel, hogy mi az, ami lehetetlenné teszi a vállalatok és a kutatók számára a fogyasztói minőségkép pontos meghatározását. A válasz legfontosabb eleme a fogyasztói magatartás modelljeinek statikus voltában rejlik.

Speciálisnak tekinthető témája miatt **Kun András** az Oktatás és pedagógia szekcióban adott elő. Előadásában (*Az oktatás szűrő modelljeinek tesztelési problémáiról*) az oktatás úgynevezett szűrőelméleteinek empirikus tesztjeit tekintette át, arra következtetésre jutva, hogy az oktatási elméletek tesztelésének legígéretesebb kutatási iránya az, amely a szűrőelméletet és az ún. humántőke-elméletet egymás kiegészítőjének tekinti.

Rovatunk második felében ezúttal annak a kellemes kötelességünknek teszünk eleget, hogy ismertetjük a Közgazdaságtudományi Kar hallgatóinak a tavalyi tanévben országos megmérettetéseken elért eredményeit. A **Láng Eszter** tanárnő vezette Tudományos Diákkör folytatta a korábbi években megszokott, sikerekben gazdag szereplést a két-évente megrendezésre kerülő országos döntőn. A minőségre koncentrált tehetséggondozási filozófiánkat jól mutatja, hogy az összesen nyolc továbbküldött dolgozatból hét(!) ért el valamilyen helyezést a tudományos seregszemplén, köztük nem kevesebb, mint négyen(!) megnyerték a saját szekciójukat. És most következzen részletesen, hogy a 2005. április 27–29-én Sopronban megrendezett XXVII. OTDK Közgazdasági Szekciójában hallgatóink milyen díjazásokban részesültek.

A Gazdaságmélet bizottságban első helyezett lett és a Pro Scientia Alapítvány különdíjára jelölték **Kovács Istvánt** (V. évfolyam), az *Oligopolmodellek: A magyar mobilpiac esete* című dolgozatával (témavezető: **Kapás Judit** egyetemi docens). Az Integráció, globalizáció, világgazdaság I. bizottságban első helyezést ért el megfejeelve a soproni Pénzügyi Szakkollégium Alapítvány különdíjával **Szűcs Ferenc** (V. évfolyam), a *Pénzügyi válságok a globalizáció korában* dolgozatával (témavezető: **Jankovics László**

egyetemi adjunktus). A Társadalompolitika, gazdaságpolitika, pénzügypolitika II. bizottságban a legjobbnak választották **Kun Ferenc** (V. évfolyam) a *Pénzügyi hegemonia Magyarországon?* című dolgozatát (témavezető: Vedres Balázs egyetemi tanársegéd, Közép-Európai Egyetem). A Tőke- és pénzpiac, vállalatfinanszírozás II. bizottságban első helyezést ért el **Györfi Zsuzsanna** (IV. évfolyam), munkájának címe: *Vállalati életciklusok és vállalatértékelés* (témavezető: Pálosi-Németh Balázs doktorandusz).

A Marketing II. bizottságban harmadik helyezést ért el **Borbély Emese** (V. évfolyam), *A kereskedelmi márkáé a jövő?!* című tanulmányával (témavezető: Erdey László egyetemi adjunktus). Az Integráció, globalizáció, világgazdaság I. bizottságban a Minudentudás Egyeteme Alapítvány különdíjára jelölték **Kovács Mariann Esztert** (II. évfolyam), *Franciaország szerepe az EU gazdaságában* című dolgozatával (témavezetők: Erdey László egyetemi adjunktus és Láng Eszter egyetemi docens). A Kontrolling bizottságban a soproni önkormányzat különdíját kapta **Kiss Marietta** (V. évfolyam), elemzése a *Két vállalat tevékenységének elemzése pénzügyi mutatószámok segítségével* címet viselte (témavezető: Rózsa Andrea egyetemi adjunktus). Jól szerepelt a Marketing III. bizottságban **Laczkó Krisztián** (V. évfolyam) a magyar bormarketingről szóló írásával és előadásával (témavezető: Láng Eszter egyetemi docens).

A fenti szép sikerekhez szorosan kapcsolódó örömteli hír, hogy a nyár elején **Láng Eszter** tanszékvezető asszony *Mestertanár Aranyérem* kitüntetésben részesült. A rangos elismerést az *Országos Tudományos Diákköri Tanács* ítélte oda a tudományos diákköri munkát támogató évtizedes tevékenységéért, kiemelkedő témavezetői és tudomány-szervezői munkájáért.

Szintén eredményesen szerepeltek hallgatóink a tavalyi tanévben a Magyar Nemzeti Bank égisze alatt megrendezett rangos szakmai pályázatokon. Nagy örömről számoltunk be, hogy két harmadéves diákunk, **Csontó Balázs** és **Siklós Dóra** „*Miért félnek az emberek az inflációtól?*” témakörben beadott (az említettel azonos című) közösen elkészített dolgozatukkal az előkelő második helyezést, és a vele járó pénzjutalmat szerezték meg a „*Pénz nyomában*” című jegybanki tanulmánypályázaton. A díj értékét növeli, hogy több száz, Magyarország különféle gazdasági felsőoktatási intézményében tanuló fiatal küldte be az írásait a pályázatra.

Hasonló sikert könyvelhetett el a karunkon két éve működő **DEX Műhely** elnevezésű hallgatói szervezet is, amely a 2004. évben kiírt „*80 éves Magyar Nemzeti Bank – az értékek védelmében*” című médiapályázat különdíját nyerte el, az Egyetemi Élet című lapban már 2003 szeptembere óta hagyományosan jelentkező *DE-ficit* rovatában közölt monetáris politika témájú cikksorozatával. A Debreceni Egyetem kétheti rendszerességgel megjelenő hivatalos újságjában indított állandó rovat célja, hogy a nem szakmabeli olvasóközönség számára is közérthetően kerüljenek megtárgyalásra a szélesebb nyilvánosságot is foglalkoztató gazdasági és társadalmi ügyek. A Magyar Nemzeti Bank szakemberei elismerően nyilatkoztak a díjátadó ünnepségen a közölt írásokról, méltatták annak magas színvonalát. (A nyertes pályázathoz tartozó cikkek olvashatóak a DEX Műhely honlapján: <http://www.dex.unideb.hu>).

A fentiekben ismertetett sikerek eléréséhez komoly mértékben hozzájárultak a Karunkon régóta folyó tudatos tudományosutánpótlás-nevelési törekvések. Ennek keretében került sor április 6-án délután a Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Programjában (DETEP) résztvevő közgazdászhallgatók előrehaladását segítő „beszámoló-konferenciára”. A beszámoló rövid tájékoztatást tartalmazott a programban végzett

tevékenységről a patronáló oktatók (*tutorok*) előtt, majd ezután egy 10-15 perces szabad előadást a program keretében szerzett mélyebb szakmai ismeretekről.

A tehetséggondozási tevékenységünkhöz illeszkedve rendeztük meg immár harmadik alkalommal Karunkon az elsős hallgatók részére kiírt proszemináriumi versenyt, mely a 14 különféle csoportban a két féléves tárgy keretében készített tudományos dolgozatok nemes összemérését teszi lehetővé. A szervezőbizottság az írásbeli bírálatok alapján választotta ki azt az öt hallgatót, aki bejutott a verseny május 17-én a kari konferenciateremben megrendezett szóbeli döntőjébe. A vezető oktatókból verbuvált zsűri (tagok: **Láng Eszter** (elnök), **Béres Csaba**, **Szász Tibor** és **Tarnóczi Tibor**) döntése alapján a következő sorrend alakult ki (zárójelben közöljük a konzulens nevét):

I. **Buzási Katalin**: *John Maynard Keynes élete és munkássága* (Jankovics László)

II. **Münnich Zsófia**: *Mérlegen az EU ifjúságpolitikája* (Trón Zsuzsanna)

III. **Gábor Enikő**: *Románia és az Európai Unió* (Ricz Judit)

IV. **Cadar Bernadett**: *A motivációs eszközök használata mint a vállalat sikerességének feltétele* (Kun András)

V. **Oláh Zsolt**: *Magyarország a Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető úton* (Négyesi Áron)